

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет гуманітарної, філологічної та економічної
освіти

Кафедра германської та слов'янської філології

М. А. Нестелєєв

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНОЗЕМНА МОВА (ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)»**

*для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 Середня освіта А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я
людини)
та А4.11 Середня освіта (Фізична культура)*

Слов'янськ – Дніпро, 2025

УДК 378.016:811.111(072)
М54

Схвалено до друку Вченою радою
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 10 від 30 червня 2025 р.)

Рецензенти:

Роман В. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Наріжна Л. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова (для професійної діяльності)» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) та А4.11 Середня освіта (Фізична культура) / уклад. М. А. Нестелєєв. Слов'янськ; Дніпро: ДДПУ, 2025. 39 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти, що вивчають навчальну дисципліну «Іноземна мова (для професійної діяльності)». Видання містить дидактичний комплекс для організації курсу: паспорт дисципліни, тематичний план, плани практичних занять, питання до екзамену та список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Передмова	4
I. ПАСПОРТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
III. ЗМІСТ КУРСУ	8
Тема 1. Іншомовний науковий дискурс: жанрова та композиційна своєрідність.....	8
Тема 2. Іншомовний науковий текст: лексико-граматичні доміанти	11
Тема 3. Іншомовна науково-письмова комунікація. Правила оформлення наукового дослідження	15
Тема 4. Анотування і реферування іншомовного наукового тексту: особливості написання.....	18
4.1. Основні рекомендації щодо написання анотацій англійською мовою (за Грицай І.С.).....	20
Тема 5. Усне іншомовне наукове мовлення. Культура спілкування	23
IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	26
Практичне заняття 1. Місце науково-академічного стилю серед інших стилів комунікації.....	26
Практичне заняття 2. Лінгвістичні параметри науково-академічної комунікації.....	27
Практичне заняття 3. Використання мови як засобу навчання. Формування навичок активного читання.....	29
Практичне заняття 4. Особливості роботи з фаховою термінологією. Фахові терміни у галузі біології та фізичної культури	31
Практичне заняття 5. Специфіка наукового письма у галузі «Фізична культура» та «Біологія та здоров'я людини». Стандартні вимоги до наукових публікацій у галузі.....	33
V. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ	36
VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	38

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку науки, освіти та професійної діяльності характеризується зростанням ролі міжкультурної та міждисциплінарної комунікації. Для фахівців у галузі біології та здоров'я людини, а також фізичної культури, володіння іноземною мовою перестає бути лише додатковою компетентністю і набуває статусу необхідного інструменту професійної реалізації. Саме тому навчальна дисципліна «Іноземна мова (для професійної діяльності)» спрямована на формування у здобувачів умінь і навичок ефективного іншомовного спілкування у професійному середовищі.

Зміст цих методичних рекомендацій орієнтований на практичні потреби майбутніх фахівців, діяльність яких пов'язана з питаннями здоров'я людини, фізичної активності, біологічних процесів та спортивної підготовки. Особливу увагу приділено засвоєнню професійної термінології, розвитку навичок читання та аналізу автентичних текстів науково-популярного й прикладного характеру, а також формуванню вмінь усного і писемного мовлення в типових професійних ситуаціях.

Ці методичні рекомендації спрямовані на розвиток комунікативної компетентності здобувачів, що охоплює лексичний, граматичний, соціокультурний та професійно-орієнтований компоненти. Навчальні матеріали підібрані з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності здобувачів спеціальностей «Біологія та здоров'я людини» та «Фізична культура», зокрема роботи з людьми, надання рекомендацій щодо здорового способу життя, пояснення фізичних вправ, участі у професійних дискусіях і презентаціях.

Структура цього видання передбачає поєднання теоретичних відомостей із системою практичних завдань, що сприяють поступовому формуванню іншомовної професійної компетентності. Вправи мають комунікативний характер і спрямовані на розвиток критичного мислення, вміння аргументувати

власну позицію та застосовувати іноземну мову як засіб професійного самовираження.

Це видання призначене для здобувачів вищої освіти, які прагнуть удосконалити рівень володіння іноземною мовою у сфері біології, здоров'я людини та фізичної культури. Воно може бути використане як у аудиторній роботі, так і для самостійного навчання, сприяючи підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно функціонувати в міжнародному професійному просторі.

I. ПАСПОРТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета дисципліни: формування у здобувачів професійних мовних компетентностей, що сприятиме їхньому ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ, а саме, опанування такого рівня знань, навичок і вмінь, який забезпечуватиме необхідну для фахівця комунікативну спроможність в сферах професійно-наукового та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, володіння іноземною мовою на рівні, який забезпечує користування науковою та науково-технічною документацією в предметній області.

2. Завдання дисципліни:

- Ознайомити з ключовими поняттями наукового стилю.
- Проаналізувати лінгвістичні параметри науково-академічної комунікації.
- Вивчити основні особливості роботи з фаховою термінологією.
- Розвинути вміння писати в науковому стилі (анотації й перекази).
- Удосконалити навички ведення наукової дискусії, написання аналітичних текстів та роботи з академічними джерелами.

3. Компетентності, що формує дисципліна:

- Спеціальні (предметні): здатність спілкуватися іноземною мовою в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації.
- Загальні (універсальні): здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти (в системі середньої освіти, фахової передвищої освіти), що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

4. Обсяг дисципліни та види навчальної роботи:

- Загальний обсяг – 90 годин (3 кредити).
- Практичні заняття – 30 годин.

- Самостійна робота – 60 годин (підготовка до практичних занять, читання художньої та наукової літератури, виконання індивідуального завдання, підготовка до підсумкового контролю).

5. Форми контролю:

- Підсумковий контроль – залік.
- Поточний контроль – тести, оцінювання активності та якості підготовки на практичних заняттях, захист індивідуального навчально-дослідного завдання.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л.	пр.	лаб.	с.р.		л.	пр.	лаб.	с.р.
Тема 1. Іншомовний науковий дискурс: жанрова та композиційна своєрідність.	18	-	6		12	17	-	2		15
Тема 2. Іншомовний науковий текст: лексико-граматичні домінанти.	18	-	6		12	17	-	2		15
Тема 3. Іншомовна науково-письмова комунікація. Правила оформлення наукового дослідження.	18	-	6		12	17	-	2		15
Тема 4. Анотування і реферування іншомовного наукового тексту: особливості написання.	18	-	6		12	17	-	2		15
Тема 5. Усне іншомовне наукове мовлення. Культура спілкування.	18	-	6		12	22	-	2		20
Усього	90	-	30		60	90	-	10		80

III. ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Іншомовний науковий дискурс: жанрова та композиційна своєрідність

У сучасних умовах глобалізації освіти та науки проблема розуміння іншомовних наукових текстів набуває особливої актуальності. Володіння іноземною мовою перестає бути лише інструментом міжкультурної комунікації і все більше розглядається як засіб професійного та інтелектуального розвитку майбутнього фахівця. Саме через іншомовний науковий текст відбувається залучення здобувачів вищої освіти до світового наукового простору, ознайомлення з актуальними дослідженнями, концепціями та методологіями.

Науковий текст є основною формою репрезентації й трансляції наукового знання. У ньому об'єктивується результат інтелектуальної діяльності дослідника, а також відображаються логіка наукового мислення, категоріальний апарат і система доказів. Проте сам по собі текст не гарантує передачі знання: смисл виникає лише в процесі його сприйняття, інтерпретації та осмислення адресатом. Таким чином, ефективність навчання значною мірою залежить від здатності здобувачів адекватно розуміти іншомовні наукові тексти.

Особливе значення у цьому контексті має інтелектуальна культура особистості. Вона розглядається як складова загальної культури людини й охоплює розвинені когнітивні здібності, сформованість мисленнєвих операцій, уміння працювати з інформацією, здатність до саморефлексії та саморегуляції пізнавальної діяльності. Інтелектуальна культура не формується спонтанно; вона є результатом цілеспрямованого педагогічного впливу, що реалізується, зокрема, у процесі роботи з науковими текстами іноземною мовою.

Незважаючи на зростаючу потребу у фахівцях, здатних до самостійного опрацювання іншомовних джерел, у практиці вищої школи спостерігається певна диспропорція між цією потребою та реальним рівнем сформованості відповідних умінь у здобувачів. Іншомовний науковий текст часто

використовується лише як джерело термінології або інформації, а його потенціал як засобу розвитку інтелектуальної культури залишається недостатньо реалізованим. Це зумовлює необхідність поглибленого вивчення психологічних і лінгводидактичних аспектів розуміння іншомовних наукових текстів.

У сучасній науці текст трактується як складне, цілісне й структурно організоване мовне утворення, що є продуктом мовленнєвої діяльності та водночас об'єктом сприйняття і розуміння. Йому властиві такі ознаки, як зв'язність, завершеність, інформативність і смислова цілісність. Хоча традиційно текст асоціюється з писемною формою мовлення, його основні закономірності характерні також для усної наукової комунікації.

Смисл тексту не є простою сумою значень окремих мовних одиниць. Він формується в результаті складної взаємодії мовної форми, контексту та позатекстової реальності. У цьому процесі активну роль відіграє читач, який не лише декодує інформацію, а й співвідносить її з власним досвідом, знаннями та когнітивними схемами. Саме тому розуміння тексту завжди має індивідуальний характер, хоча в межах наукового дискурсу воно орієнтоване на максимально однозначну інтерпретацію.

Процес розуміння іншомовного наукового тексту має поетапний характер. На початковому етапі відбувається орієнтація в тексті, розпізнавання його теми та загальної структури. Далі читач переходить до глибшого аналізу, встановлюючи логічні зв'язки між окремими смисловими компонентами. Завершальним етапом є інтеграція отриманої інформації у власну систему знань. Важливу роль у цьому процесі відіграють механізми імовірнісного прогнозування, які дають змогу передбачати подальший розвиток думки автора та компенсувати мовні труднощі.

Іншомовний науковий текст характеризується високим рівнем формалізованості, чіткою логічною структурою, домінуванням термінологічної лексики та нейтрального стилю викладу. На відміну від художнього тексту, він не передбачає багатозначності інтерпретацій, однак навіть у цьому випадку можливе існування так званих «смислових прогалів». Їх заповнення залежить

від рівня підготовки читача, обсягу його фонових знань і сформованості когнітивних умінь.

Адекватне розуміння іншомовного наукового тексту зумовлюється рівнем розвитку психологічних механізмів переробки інформації, серед яких провідне місце займають аналіз, синтез, узагальнення, структурування та смислове згортання. Розвиток цих механізмів у процесі навчання іноземної мови сприяє не лише підвищенню мовної компетентності, а й формуванню інтелектуальної культури здобувачів у цілому.

Отже, іншомовний науковий текст слід розглядати не лише як засіб передавання знань, а як потужний інструмент розвитку пізнавальної діяльності та інтелектуальної культури майбутніх фахівців. Це вимагає переосмислення підходів до його використання в освітньому процесі та впровадження методик, спрямованих на формування глибокого, усвідомленого розуміння наукової інформації іноземною мовою.

Тема 2. Іншомовний науковий текст: лексико-граматичні домінанти

У сучасних умовах розвитку науки й освіти іншомовна підготовка фахівців набуває стратегічного значення. Англійська мова стала основним засобом міжнародної наукової комунікації, а іншомовний науковий текст — провідною формою представлення та поширення наукового знання. Для здобувачів спеціальностей «Біологія та здоров'я людини» та «Фізична культура» вміння працювати з англійськими джерелами є необхідною умовою професійного розвитку, академічної мобільності та інтеграції у світовий науковий простір.

Разом із тим іншомовний науковий текст становить значні труднощі для сприйняття й розуміння, що зумовлено не лише рівнем мовної підготовки здобувачів, а й специфікою його лексико-граматичної організації. Саме тому актуальним є аналіз лексико-граматичних домінант англійських наукових текстів з метою підвищення ефективності навчання англійської мови для професійної діяльності.

У лінгвістиці та методиці викладання іноземних мов науковий текст розглядається як функціонально-стильовий різновид мовлення, орієнтований на точну, логічну та об'єктивну передачу знань. Йому властиві інформативність, абстрактність, логічна послідовність, термінологічна насиченість і стандартизованість мовних засобів.

Іншомовний науковий текст виступає не лише джерелом інформації, а й засобом формування професійного мислення, розвитку когнітивних умінь і спеціалізованої лексичної компетентності. Його аналіз передбачає врахування як лексичних, так і граматичних характеристик, що забезпечують смислову цілісність та однозначність інтерпретації.

Провідною лексичною домінантою наукового тексту є термінологія. У текстах з біології, здоров'я людини та фізичної культури терміни виконують номінативну функцію та забезпечують точність викладу.

Приклади англійських термінів (Біологія та здоров'я людини):

- *cell metabolism* — клітинний обмін речовин

- *immune response* — імунна відповідь
- *cardiovascular system* — серцево-судинна система
- *genetic predisposition* — генетична схильність
- *homeostasis* — гомеостаз

Приклади англійських термінів (Фізична культура):

- *physical endurance* — фізична витривалість
- *muscle hypertrophy* — м'язова гіпертрофія
- *aerobic capacity* — аеробна здатність
- *motor skills* — рухові навички
- *training load* — тренувальне навантаження

Термінологічна лексика, як правило, є стилістично нейтральною, позбавленою емоційного забарвлення та має однозначне значення в межах відповідної галузі.

Наукові тексти характеризуються переважанням абстрактних іменників, що позначають процеси, стани, властивості та явища.

- *adaptation, regulation, development, performance, efficiency.*

Такі одиниці сприяють узагальненому викладу матеріалу та відображають аналітичний характер наукового мислення.

Однією з важливих лексико-граматичних особливостей є номіналізація — перехід дієслівних значень у іменникові форми.

- *to analyze* → *analysis*
- *to regulate* → *regulation*
- *to train* → *training*

Номіналізація забезпечує компактність тексту, зменшує кількість предикативних конструкцій і підсилює формальність викладу.

Науковий текст характеризується домінуванням іменникових словосполучень, зокрема багатокomпонентних термінологічних конструкцій.

- *long-term physical activity effects*
- *human health risk factors*
- *muscle strength development program*

Такі структури концентрують значний обсяг інформації та вимагають від читача високого рівня мовної й професійної підготовки.

Пасивні конструкції є типовими для англomовного наукового стилю, оскільки дозволяють зосередити увагу на процесі або результаті, а не на виконавцеві дії.

- *The experiment was conducted under laboratory conditions.*
- *Physical performance was assessed using standardized tests.*
- *The data were collected during the training period.*

Пасивний стан сприяє об'єктивності та безособовості викладу.

У наукових текстах найчастіше використовуються такі часи:

- **Present Simple** — для опису загальновизнаних фактів:
Regular exercise improves cardiovascular health.

- **Past Simple** — для опису методики та результатів дослідження:
The study examined the effects of endurance training.

- **Present Perfect** — для узагальнення досліджень:
Several studies have demonstrated positive outcomes.

Складні синтаксичні конструкції

Науковий текст вирізняється складнопідрядними реченнями, поширеними означальними та обставинними конструкціями.

The results indicate that physical activity, which is performed regularly and systematically, contributes to the improvement of overall health.

Такі структури забезпечують логічну зв'язаність і точність викладу, проте ускладнюють сприйняття тексту здобувачами.

Опанування лексико-граматичних доміант іншомовного наукового тексту має принципове значення для формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності здобувачів. Розуміння термінології, граматичних моделей і синтаксичних структур дозволяє не лише читати наукові тексти, а й продукувати власні академічні висловлювання англійською мовою — анотації, тези, наукові статті.

Для спеціальностей «Біологія та здоров'я людини» та «Фізична культура» це особливо важливо з огляду на міждисциплінарний характер сучасних досліджень, де поєднуються знання з медицини, фізіології, педагогіки та спорту.

Іншомовний науковий текст є складним лінгвістичним утворенням, лексико-граматична організація якого визначає специфіку його сприйняття та розуміння. До провідних лексико-граматичних домінант належать термінологічна насиченість, абстрактна лексика, номіналізація, переважання іменникових конструкцій, пасивних форм і складних синтаксичних структур.

Урахування цих особливостей у процесі навчання англійської мови для професійної діяльності сприяє підвищенню ефективності роботи з науковими текстами та формуванню професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців у галузях біології, здоров'я людини та фізичної культури.

Тема 3. Іншомовна науково-письмова комунікація. Правила оформлення наукового дослідження

У сучасному науковому просторі іншомовна комунікація, насамперед англійською мовою, посідає ключове місце у професійній діяльності фахівця. Для спеціальностей «Біологія та здоров'я людини» та «Фізична культура» її значущість є особливою, оскільки переважна більшість актуальних досліджень, міжнародних рекомендацій, методичних протоколів і наукових публікацій представлена саме англійською мовою. У такому контексті іншомовна науково-письмова комунікація виступає не лише засобом трансляції знань, а й ефективним інструментом професійної самореалізації, академічної мобільності та інтеграції у світовий науковий простір. Водночас практика викладання іноземних мов у закладах вищої освіти засвідчує, що значна частина здобувачів стикається з труднощами під час створення наукових текстів англійською мовою. Ці труднощі зумовлені як мовними бар'єрами, так і недостатнім усвідомленням норм академічного стилю та правил оформлення наукового дослідження, що зумовлює необхідність системного аналізу особливостей іншомовної науково-письмової комунікації та вимог до структури і представлення результатів наукової роботи.

Іншомовна науково-письмова комунікація розглядається як специфічний різновид професійного спілкування, який реалізується у письмовій формі та регламентується нормами наукового стилю. Вона передбачає створення текстів, спрямованих на представлення результатів досліджень, аргументацію наукових положень і включення автора в академічний діалог. Англійськомовний науковий дискурс характеризується високим ступенем стандартизації, логічною послідовністю, точністю формулювань і прагненням до об'єктивності. Автор наукового тексту не лише інформує про результати власних досліджень, а й позиціонує себе як учасник міжнародної наукової спільноти, дотримуючись усталених конвенцій, зокрема чіткої структурованості тексту, коректного

використання спеціальної термінології, обґрунтованих посилань на попередні наукові праці та належного оформлення бібліографії.

У межах академічного дискурсу функціонує низка жанрів іншомовної науково-письмової комунікації, серед яких провідне місце посідають наукові статті, тези доповідей, анотації, огляди літератури та звіти про результати досліджень. Для здобувачів і молодих науковців спеціальностей «Біологія та здоров'я людини» та «Фізична культура» найбільш актуальними є наукова стаття та анотація, оскільки саме ці жанри найчастіше використовуються для оприлюднення результатів експериментальних, клінічних і прикладних досліджень. Більшість англійських наукових статей має чітко визначену структуру, яка передбачає логічну послідовність викладу матеріалу від постановки проблеми до формулювання висновків. У вступній частині, як правило, окреслюється наукова проблема, обґрунтовується актуальність дослідження та формулюється його мета, що часто реалізується за допомогою стандартних мовних кліше на кшталт *The aim of this study is to investigate* або *Recent studies have shown that*. Далі подається опис методів і процедур дослідження, де особлива увага приділяється відтворюваності експерименту, наприклад у галузі фізичної культури може зазначатися, що фізична підготовленість оцінювалася з використанням стандартизованих тестів. У розділі, присвяченому результатам, викладаються отримані дані без їх інтерпретації, зокрема в біологічних дослідженнях може наголошуватися на статистично значущих змінах імунної відповіді. Наступний етап передбачає обговорення результатів, їх аналіз і співвіднесення з попередніми дослідженнями, що часто виражається за допомогою формулювань типу *These findings suggest that* або *The results are consistent with previous research*. Завершальним елементом є висновки, у яких узагальнюються результати та визначаються перспективи подальших наукових пошуків.

Лексичне наповнення англійського наукового тексту характеризується термінологічною точністю, нейтральністю та відсутністю емоційно забарвлених одиниць. Для галузі біології та здоров'я людини типовими є такі терміни, як

metabolic processes, cardiorespiratory fitness або disease prevention, тоді як у сфері фізичної культури широко вживаються поняття training adaptation, muscle strength і physical activity level. Важливою рисою академічного письма є активне використання номіналізації, коли дієслівні форми замінюються іменниками, що сприяє узагальненості та формальності викладу, наприклад to perform трансформується у performance, а to adapt — в adaptation. Граматична організація наукового тексту англійською мовою також має свої особливості, серед яких домінування пасивного стану для зосередження уваги на процесі чи результаті, а не на виконавці дії, використання теперішнього часу для формулювання загальних наукових положень і застосування складних синтаксичних конструкцій з підрядними реченнями. Такі граматичні засоби забезпечують формальність, логічність і об'єктивність наукового викладу.

Оформлення наукового дослідження англійською мовою передбачає суворе дотримання міжнародних стандартів, що включають чітку структурованість тексту з логічними переходами між частинами, послідовність і єдність термінології, коректне цитування джерел відповідно до вимог усталених стилів, таких як APA або Vancouver, правильне оформлення таблиць і рисунків з англійськими підписами, а також неухильне дотримання принципів наукової етики й уникнення плагіату. Для майбутніх фахівців у галузях біології, здоров'я людини та фізичної культури володіння навичками іншомовної науково-письмової комунікації є важливою складовою професійної компетентності, оскільки воно відкриває можливості участі в міжнародних дослідницьких проєктах, публікації результатів власних наукових пошуків і професійного зростання. Загалом іншомовна науково-письмова комунікація постає складним і багатовимірним процесом, що поєднує мовні, когнітивні та жанрові аспекти, а дотримання правил оформлення наукових досліджень, знання типових лексико-граматичних моделей і спеціалізованої термінології сприяє підвищенню якості наукових текстів та успішній інтеграції майбутніх фахівців у міжнародне академічне середовище.

Тема 4. Анотування і реферування іншомовного наукового тексту: особливості написання

Основним носієм наукової інформації та засобом її передавання незалежно від часу і простору є науковий документ. До письмових наукових документів належать книги, журнали, статті та інші друковані видання. За своїм призначенням вони поділяються на первинні та вторинні. Первинні документи містять оригінальні результати досліджень і включають монографії, збірники наукових праць, матеріали конференцій, журнальні та газетні публікації.

Вторинні документи, зокрема реферати й анотації, не містять нової наукової інформації, а слугують для інформування про первинні джерела. Їх створення ґрунтується на аналітичному опрацюванні одного або кількох первинних документів з метою виокремлення та узагальнення найбільш значущих положень. Саме на основі вторинних документів формуються інформаційні видання, зокрема реферативні журнали, довідники, перекладна наукова література. Реферати й анотації є основним змістовим наповненням таких видань.

Реферат (лат. *refero* — повідомляю) являє собою стислий письмовий або усний виклад змісту наукової праці. Існують різні типи рефератів, серед яких важливе місце посідають спеціалізовані, орієнтовані на фахівців певної галузі. Основними функціями реферату є визначення основної інформації документа, його коротка характеристика, повідомлення про публікацію та можливість використання як джерела довідкових відомостей. Реферат може виступати і як самостійний інформаційний продукт, зокрема у формі доповіді.

Незважаючи на різноманітність форм, реферати мають спільні ознаки. У них не подаються докази чи історичні відступи; інформація викладається стисло, об'єктивно та без оцінних суджень. Лаконічність досягається шляхом використання стандартних мовних формул, мінімального лексичного складу, а також допоміжних засобів подання інформації, таких як таблиці чи схеми. Типова структура реферату включає бібліографічний опис джерела, основний

текст та довідкові примітки. Виклад матеріалу рекомендується будувати за планом: мета й методи дослідження, характеристика об'єкта, часові межі, результати та висновки. Назва реферату не повинна дублювати зміст тексту. Орієнтовний обсяг становить близько 10–15 % від обсягу першоджерела, хоча за необхідності він може бути більшим.

Анотування — це процес узагальненого аналітико-синтетичного опрацювання інформації, результатом якого є коротка характеристика документа, що відображає його структуру та тематичний зміст. Анотації широко використовуються для опису статей, монографій, дисертацій у видавничій, інформаційній та бібліографічній практиці.

Основними функціями анотації є інформативна, яка дозволяє визначити зміст і призначення документа, та пошукова, що забезпечує ефективний пошук у бібліографічних і автоматизованих інформаційних системах. Анотація складається з бібліографічного опису та короткого тексту. Вона не відтворює змісту роботи повністю, а лише дає загальне уявлення про її тематику й характер, полегшуючи процес відбору потрібних джерел.

Перед складанням анотації визначають її тип, цільове призначення та читацьку аудиторію, що особливо важливо для бібліографічних покажчиків. Інформаційна структура анотації залежить від особливостей первинного документа, його форми, змісту та мети анотування. Існують усталені схеми побудови анотацій для різних галузей знань. Зокрема, поширеною є структура, запропонована Н. І. Гендіною, яка передбачає відомості про автора, зміст і стиль твору, оцінку, читацьку адресу та особливості видання.

Інформування про зміст документа є спільною рисою анотації та реферату, однак їх призначення різне. Анотація лише повідомляє про наявність документа, тоді як реферат передає його зміст із зазначенням методів, фактичних даних і висновків. Відповідно, анотування спрямоване на узагальнення, а реферування — на вміння скорочувати первинний текст без втрати смислу.

Резюме (*abstract, summary*) є стислим викладом основних проблем, результатів і висновків дослідження, а також рекомендацій щодо їх практичного

застосування. Термін *abstract* зазвичай використовується для текстів, розміщених перед статтею, тоді як *summary* подається після неї.

Рецензія (*review*) має чітку структуру, що включає загальну характеристику роботи, аналіз її структури, вихідні дані, оцінку переваг і недоліків, а також підсумкові рекомендації. Параграфи рецензій будуються за стандартною схемою з використанням простих і складних речень; переважно застосовується теперішній час і активний стан дієслів.

4.1. Основні рекомендації щодо написання анотацій англійською мовою (за Грицай І.С.)

Написання анотації часто зустрічається на заняттях з англійської мови і переслідує певні цілі. По-перше, написання анотації дає унікальну можливість розширити свій активний і пасивний запас слів. По-друге, за допомогою анотації викладачі можуть легко оцінити загальний рівень володіння мовою, рівень розуміння прочитаного й уміння викладати свої думки англійською мовою.

Не секрет, що написання анотації становить величезні труднощі для здобувачів і школярів. І невміння її писати сильно ускладнює життя тому, хто вивчає англійську мову, оскільки анотація часто є частиною реферату статті, аналізу тексту, есе, твору, презентації.

Анотація (від латинського *annotatio* – примітка) – коротка характеристика книги, статті, що викладає її зміст і, інколи, дає оцінку, допомагає читачеві орієнтуватися в літературі з того чи іншого питання і полегшує роботу здобувачів.

Існує кілька видів анотації. Анотації за змістом і призначенням можуть бути довідковими, описовими, реферативними, рекомендаційними і критичними. Зупинимося лише на описових анотаціях, тому що вміння їх писати необхідне здобувачам у навчальному процесі для обробки друкованої інформації на рідній чи іноземній мові і при оформленні записок до дипломних

робіт. Описова анотація містить від 3 до 10 речень (60-100 слів). Анотація, що підсумовує зміст тексту, може бути дуже короткою і складатися з 1-2 речень.

Працюючи над написанням анотації, варто дотримуватися трьох основних вимог:

1. анотація повинна відображати ідею усього тексту, а не окремих його частин;
2. матеріал має бути представленим у безособовій формі і не містити власних думок та вражень;
3. анотація бути стислою версією статті, написаною власними словами.
4. текст анотації повинен мати чітку структуру, де вказується про що йдеться у статті, що саме було досліджено і розглянуто, з яких частин вона складається і кому може бути цікава ця інформація.

Для написання анотації важливо, щоб здобувачі добре розуміли матеріал, над яким вони працюють, тому варто розглянути етапи роботи над текстом.

1. Перегляньте статтю, прочитайте заголовок, підзаголовки, перший абзац, перше речення кожного абзацу і останній абзац. У разі відсутності підзаголовків, самостійно поділіть текст на абзаци. Спробуйте зрозуміти про що йдеться у тексті і визначити тип тексту. Перекладіть невідомі слова, якщо вони допоможуть зрозуміти головну ідею.
2. Прочитайте статтю, підкресліть важливу інформацію і зробіть помітки.
3. Запишіть ключові факти своїми словами. Знайдіть інформацію, що підтверджує ці ключові факти, але не вдавайтесь у деталі.
4. Стисло викладіть висновки, що зробив автор, одним реченням.
5. Почніть писати анотацію, користуючись власними записами, не заглядаючи в оригінал. Варто зазначити, що анотація не повинна містити речення-висновку.
6. Перечитайте анотацію, переконайтесь, що вона написана власними словами і перевірте помилки.

Для написання анотації використовуються різні кліше (key patterns) для того, щоб полегшити систематизацію інформації і допомогти здобувачу дотримуватись стилю викладу і правил написання анотації:

1. The article (paper, book, etc.) deals with...	1. Ця стаття (робота, книга тощо) стосується...
2. As the title implies the article describes...	2. Згідно з назвою, у статті розглядається...
3. It is specially noted...	3. Особливо варто відмітити...
4. A mention should be made...	4. Згадується...
5. Basic information on ... is presented.	5. Надається основна інформація про ...
6. The text gives a valuable information on...	6. Текст надає цінну інформацію щодо ...
7. The paper consists of ...parts (chapters).
The paper contains the following parts:	7. Робота складається з ... частин (розділів).
Робота складається з наступних частин:...
8. The article is of great help to ...	8. Ця стаття стане у нагоді...
9. The article is of interest to...	9. Ця стаття становить інтерес для...
10. It (the article) gives a detailed analysis of ..., contains the data on...	10. Стаття дає детальний аналіз..., містить дані про...
11. Special attention is given (paid) to...	11. Особлива увага приділяється...

12. It should be stressed (emphasized) that...	12. Варто (підкреслити), що ...
13. The method proposed ...	13. Запропонований метод...

Тема 5. Усне іншомовне наукове мовлення. Культура спілкування

Володіння сучасною українською літературною мовою та вміння ефективно використовувати її як універсальний засіб спілкування з дотриманням усіх нормативних вимог і стилістичних можливостей є важливим показником загальної культури, інтелектуального розвитку та професійної зрілості особистості. Саме мовна вправність забезпечує результативність фахової комунікації незалежно від сфери діяльності. Мовна компетентність спеціаліста формується на основі органічного поєднання кількох ключових складників, серед яких провідну роль відіграють мовна, термінологічна, комунікативна та риторична підготовка. Мовнокомунікативна майстерність, тісно пов'язана з іншими інтелектуальними якостями людини, відображає соціально та історично зумовлені моделі поведінки, що реалізуються через мовлення і слугують засобом взаєморозуміння, впливу та самовираження особистості.

Усне наукове мовлення належить до різновиду спеціалізованої мови, оскільки воно створюється фахівцями та адресоване професіоналам, які користуються спільною системою наукових понять і мають відповідний рівень спеціальних знань. Його основна лінгвістична характеристика полягає в тому, що, будучи максимально наближеним до письмового наукового стилю, воно водночас включає елементи, притаманні живому усному мовленню, зокрема розмовні вкраплення та специфічні змістові конструкції. Важливою позамовною особливістю усного наукового мовлення є також галузева диференціація науки, адже гуманітарні, природничі, точні, медико-біологічні, інженерно-технічні та інші дисципліни мають власну тематику, понятійно-термінологічний апарат, способи аргументації, висування гіпотез і формулювання висновків. Усі ці чинники неминуче впливають на мовну організацію усного наукового мовлення

в межах конкретної галузі знань і водночас забезпечують його стабільність та однотипність, оскільки тематичні блоки кожної науки є достатньо однорідними з мовного погляду.

Ще однією суттєвою ознакою усного наукового мовлення є його жанрова структура. У науковій усній комунікації переважають монологічні форми різної тривалості, зокрема лекції, доповіді, повідомлення, виступи на семінарах, конференціях і в межах дискусій. Діалогічні жанри, такі як наукова бесіда чи консультація, відіграють допоміжну роль. Домінування монологу зумовлює специфічну сегментацію мовного потоку та впливає на синтаксичну будову висловлювань і граматичну організацію тексту загалом. Лінійність і послідовність монологічного мовлення підсилюють залежність мовних одиниць від контексту, оскільки значення слів і конструкцій значною мірою визначається їхнім оточенням у мовному потоці. Ситуативні параметри усного наукового мовлення також мають свою специфіку, зумовлену умовами публічного виступу та безпосередньою взаємодією з аудиторією.

Усне наукове мовлення орієнтоване на слухове сприйняття та конкретного адресата, що визначає його характерні риси, серед яких незворотність, лінійне й поступальне розгортання в часі, часто неповна підготовленість, невимушеність і підвищена експресивність. Йому властива виразна інтонація, відповідна міміка та жести, а також індивідуальний темп і ритм мовлення. Оскільки мовець не має можливості повернутися до вже сказаного, процес мислення й говоріння відбувається одночасно, що зумовлює фрагментарність висловлювань. Усне наукове мовлення може бути як заздалегідь підготовленим, наприклад у формі лекції чи доповіді, так і спонтанним, як під час бесіди або обговорення. Підготовлені виступи відзначаються більш чіткою структурою, тоді як непідготовлене мовлення характеризується спонтанністю, паузами та використанням слів-заповнювачів для організації думки.

Важливе враження на слухачів справляє інтонаційна організація мовлення, його мелодика, виразність і зрозумілість. Різноманітність тональних моделей, чистота та ясність тембру голосу, гнучкість і емоційна насиченість фрази

значною мірою визначають ефективність сприйняття наукової інформації. Чітка дикція зазвичай асоціюється з внутрішньою зібраністю та впевненістю мовця, тоді як нечітка вимова може свідчити про невпевненість. Надмірно гучне й швидке мовлення часто створює враження тиску на аудиторію, тоді як занадто тихе або повільне ускладнює розуміння змісту. Поєднання інтонаційних засобів, таких як зміна сили голосу, варіативний темп, емоційно забарвлені інтонації та інтонації смислової важливості, формує індивідуальний інтонаційний стиль мовця. Особливе значення в усному науковому мовленні має також правильне наголошування слів, з огляду на динамічний, вільний і рухомий характер українського наголосу.

Отже, усне наукове мовлення вирізняється такими ознаками, як незворотність, часта спонтанність і виразна модальність, а ефективність його впливу значною мірою залежить від інтонації та мелодики мовлення дослідника. Дотримання орфоепічних норм, використання засобів милозвучності, логічність і зв'язність викладу є необхідними складниками мовної культури науковця. Загалом грамотність і культура усного наукового мовлення належать до базових професійних характеристик фахівців різних галузей. Мовці повинні чітко усвідомлювати мету професійного спілкування, уміти вести дискусію, виступати публічно, аргументувати, переконувати, заперечувати, узагальнювати інформацію та трансформувати її з усної форми в письмову і навпаки. Такі вміння формуються завдяки систематичному виконанню навчальних вправ і практичних завдань, що сприяють розвитку здатності мобільно й доречно використовувати мовні засоби в різних комунікативних ситуаціях, засвоєнню норм наукового стилю, опануванню фахової термінології та створенню наукових текстів у формі доповідей, повідомлень і аналітичних оглядів. Саме ці види діяльності стимулюють подальшу професійну самоосвіту, самовдосконалення та формування індивідуальної мовнокомунікативної стратегії в навчальній і професійній сфері.

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Місце науково-академічного стилю серед інших стилів комунікації

Мета: сформувати у здобувачів цілісне уявлення про систему функціональних стилів мови та визначити місце науково-академічного стилю серед них; розкрити його основні комунікативні, лексико-граматичні та стилістичні ознаки; розвинути вміння розрізняти науково-академічний стиль від інших стилів комунікації та свідомо використовувати його в навчальній і професійній діяльності; удосконалити навички аналізу мовних явищ у контексті академічного дискурсу.

Завдання для підготовки:

1. Опрацювати теоретичний матеріал про функціональні стилі мови (розмовний, публіцистичний, художній, офіційно-діловий, науковий).
2. Ознайомитися з визначенням науково-академічного стилю та його основними характеристиками.
3. Підібрати приклади текстів різних стилів комунікації (короткі фрагменти) для порівняльного аналізу.
4. Підготувати короткі письмові відповіді на запитання:
 - Які комунікативні цілі притаманні науково-академічному стилю?
 - Які мовні засоби забезпечують об'єктивність і логічність викладу?
5. Виписати 5–7 характерних мовних кліше науково-академічного стилю та пояснити їх функції.
6. Повторити основні поняття: функціональний стиль, академічний дискурс, термінологія, об'єктивність, стандартизованість.

Питання для колективного обговорення:

1. Яке місце посідає науково-академічний стиль у системі функціональних стилів мови?

2. Чим науково-академічний стиль відрізняється від публіцистичного та офіційно-ділового стилів?
3. Які комунікативні завдання визначають специфіку науково-академічного стилю?
4. Яку роль відіграє термінологія в науково-академічному стилі?
5. Чому об'єктивність і логічність є ключовими рисами академічного мовлення?
6. Чи можливе поєднання елементів інших стилів у науково-академічному тексті? За яких умов?
7. Як вибір стилю комунікації впливає на сприйняття наукової інформації адресатом?
8. Яке значення має володіння науково-академічним стилем для майбутнього фахівця?

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004.
2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Львів: Світ, 2011.
3. Hyland K. Academic Discourse: English in a Global Context. London: Continuum, 2009.
4. Day R. A., Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. Cambridge: CUP, 2012.
5. Jordan R. R. Academic Writing Course. London: Pearson Education, 2002.

Практичне заняття 2. Лінгвістичні параметри науково-академічної комунікації

Мета: Сформувати у здобувачів системне уявлення про лінгвістичні параметри науково-академічної комунікації; розкрити специфіку лексичних, граматичних, синтаксичних і стилістичних засобів, характерних для

академічного дискурсу; удосконалити вміння аналізувати наукові тексти з погляду їх мовної організації та свідомо використовувати відповідні мовні ресурси у процесі створення власних академічних текстів.

Завдання для підготовки:

1. Опрацювати теоретичний матеріал з теми науково-академічного стилю та академічного дискурсу.
2. Повторити основні поняття: лінгвістичні параметри, академічна комунікація, термінологічна система, номіналізація, об'єктивність, стандартизованість.
3. Дібрати приклади лексичних і граматичних засобів, характерних для наукових текстів (терміни, кліше, пасивні конструкції, складні синтаксичні структури).
4. Проаналізувати короткий фрагмент наукової статті, визначивши його лексичні та граматичні особливості.
5. Підготувати перелік типових мовних кліше, що використовуються в англійських або українських наукових текстах (вступ, опис методів, формулювання висновків).
6. Повторити правила використання часових форм, стану дієслова та логічних зв'язків у науковому мовленні.

Питання для колективного обговорення:

1. Які лінгвістичні параметри є визначальними для науково-академічної комунікації?
2. Яку роль відіграє термінологія у формуванні наукового тексту?
3. Чому номіналізація вважається однією з ключових ознак академічного мовлення?
4. Які граматичні конструкції забезпечують об'єктивність і безособовість наукового викладу?
5. У чому полягає специфіка синтаксичної організації наукового тексту?

6. Як лінгвістичні параметри пов'язані з комунікативною метою наукового дослідження?
7. Чи можливі відхилення від стандартних мовних моделей у науково-академічному тексті та за яких умов?
8. Які типові мовні помилки трапляються у наукових роботах і як їх уникнути?
9. Як дотримання лінгвістичних параметрів впливає на якість і переконливість наукової комунікації?

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004.
2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Львів: Світ, 2011.
3. Hyland K. Academic Discourse: English in a Global Context. London: Continuum, 2009.
4. Day R. A., Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. Cambridge: CUP, 2012.
5. Jordan R. R. Academic Writing Course. London: Pearson Education, 2002.

Практичне заняття 3. Використання мови як засобу навчання.

Формування навичок активного читання

Мета: Сформувати у здобувачів розуміння ролі мови як інструмента навчальної та пізнавальної діяльності; розкрити значення читання як провідного виду мовленнєвої діяльності в освітньому процесі; розвинути навички активного читання навчальних і наукових текстів; навчити здобувачів свідомо застосовувати мовні стратегії для осмислення, аналізу та інтерпретації інформації, а також для подальшого використання прочитаного матеріалу в усному й писемному мовленні.

Завдання для підготовки:

1. Ознайомитися з теоретичними положеннями щодо використання мови як засобу навчання.
2. Повторити основні поняття: навчальне читання, активне читання, мовні стратегії, когнітивні стратегії, критичне мислення.
3. Дібрати приклад навчального або науково-популярного тексту для аналізу.
4. Виписати основні стратегії активного читання (передбачення змісту, постановка запитань, виділення ключових слів, узагальнення).
5. Підготувати короткі приклади завдань до тексту, спрямованих на перевірку розуміння змісту.
6. Повторити мовні засоби, які допомагають структурувати інформацію під час читання (заголовки, абзаци, логічні маркери).

Питання для колективного обговорення:

1. У чому полягає роль мови як засобу навчання в освітньому процесі?
2. Чим активне читання відрізняється від пасивного сприйняття тексту?
3. Які мовні та когнітивні стратегії сприяють глибшому розумінню прочитаного?
4. Як уміння активного читання впливає на формування професійної компетентності здобувача вищої освіти?
5. Які труднощі найчастіше виникають у здобувачів під час роботи з навчальними та науковими текстами?
6. Як навчити здобувачів працювати з термінологією під час читання?
7. Яким чином активне читання сприяє розвитку критичного мислення?
8. Як результати читання можуть бути інтегровані в усне та письмове мовлення?

9. Яку роль відіграє викладач у формуванні навичок активного читання у здобувачів?

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004.
2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Львів: Світ, 2011.
3. Hyland K. Academic Discourse: English in a Global Context. London: Continuum, 2009.
4. Day R. A., Gastel B. How to Write and Publish a Scientific Paper. Cambridge: CUP, 2012.
5. Jordan R. R. Academic Writing Course. London: Pearson Education, 2002.

Практичне заняття 4. Особливості роботи з фаховою термінологією. Фахові терміни у галузі біології та фізичної культури

Мета: сформувати у здобувачів розуміння ролі фахової термінології як основи професійної та наукової комунікації; ознайомити з принципами творення, функціонування та систематизації термінів у галузях біології та фізичної культури; розвинути навички правильного вживання фахових термінів у навчальному, науковому й професійному мовленні; удосконалити вміння аналізувати термінологічні одиниці в контексті спеціалізованих текстів і застосовувати їх відповідно до комунікативної ситуації.

Завдання:

1. Опрацювати теоретичний матеріал з питань термінології та терміносистем у науковому мовленні.
2. Повторити основні поняття: термін, терміносистема, дефініція, омонімія, синонімія, запозичення.

3. Дібрати приклади фахових термінів із галузі біології та здоров'я людини (наприклад, *homeostasis*, *metabolism*, *immune response*).
4. Підібрати приклади термінів із галузі фізичної культури та спорту (наприклад, *physical endurance*, *muscle strength*, *aerobic capacity*).
5. Підготувати короткі дефініції до обраних термінів українською або англійською мовою.
6. Проаналізувати фрагмент фахового тексту з метою виявлення термінологічної лексики та особливостей її вживання.
7. Повторити правила перекладу та адаптації іншомовних термінів у професійному мовленні

Питання для колективного обговорення:

1. Яке значення має фахова термінологія для професійної діяльності майбутнього біолога та фахівця з фізичної культури?
2. Які основні вимоги висуваються до наукового терміна?
3. Чим відрізняється загальнонавчана лексика від фахової термінології?
4. Які труднощі виникають під час засвоєння та використання іншомовних термінів?
5. Як контекст впливає на точність уживання фахового терміна?
6. У чому полягає специфіка терміносистем біології та фізичної культури?
7. Чи допустима синонімія в науковій термінології? Обґрунтуйте відповідь.
8. Яку роль відіграють міжнародні терміни в професійній комунікації?
9. Як сформованість термінологічної компетентності впливає на якість наукового й професійного мовлення?

Література

1. Ананьян Е. Л. Іноземна мова (для здобувачів другого (магістерського рівня вищої освіти): навч. посібник: Словянськ: ДДПУ, 2020. 111 с.

2. Капінус О. Л., Гроза І. М. Основи академічного письма англійською мовою: навч. посібник. Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 212 с.

3. Маркелова С. П. Academic English: Англійська мова для здобувачів магістерських програм університетів: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 200 с.

4. Уманець А. В. English for Students of Physical Education Department : навч. посіб.: ТОВ Друкарня Рута, 2020. 212 с.

**Практичне заняття 5. Специфіка наукового письма у галузі
«Фізична культура» та «Біологія та здоров'я людини». Стандартні
вимоги до наукових публікацій у галузі**

Мета: сформувати у здобувачів уявлення про особливості наукового письма у галузях фізичної культури та біології й здоров'я людини; ознайомити зі структурою та мовностилістичними характеристиками фахових наукових текстів; розкрити стандартні вимоги до підготовки та оформлення наукових публікацій у відповідних галузях; розвинути навички аналізу й створення наукових текстів з урахуванням галузевої специфіки та міжнародних академічних стандартів.

Завдання:

1. Опрацювати теоретичний матеріал з питань наукового письма та академічного стилю.
2. Ознайомитися з вимогами до наукових публікацій у галузях фізичної культури та біології й здоров'я людини (структура статті, оформлення посилань, анотації).
3. Проаналізувати зразок наукової статті з фахового журналу за спеціальністю, визначивши її структурні компоненти.

4. Виписати типові мовні кліше, що використовуються у вступі, описі методів, викладі результатів і висновках.
5. Підібрати приклади фахової термінології, характерної для обраної галузі.
6. Повторити основні правила оформлення таблиць, рисунків та бібліографічних посилань.
7. Підготувати коротке повідомлення про вимоги одного з міжнародних стандартів оформлення (APA, Vancouver).

Питання для колективного обговорення:

1. У чому полягає специфіка наукового письма у галузях «Фізична культура» та «Біологія та здоров'я людини»?
2. Які спільні та відмінні риси мають наукові публікації в цих галузях?
3. Чому дотримання стандартної структури наукової статті є обов'язковим?
4. Яку роль відіграє фахова термінологія в науковому тексті?
5. Як забезпечити об'єктивність і точність викладу результатів дослідження?
6. Які типові помилки трапляються у наукових роботах?
7. Чим відрізняються вимоги до національних і міжнародних наукових публікацій?
8. Яке значення має академічна доброчесність у процесі підготовки наукових текстів?
9. Як уміння наукового письма впливає на професійний розвиток майбутнього фахівця.

Література

1. Ананьян Е. Л. Іноземна мова (для здобувачів другого (магістерського рівня вищої освіти): навч. посібник: Словянськ: ДДПУ, 2020. 111 с.

2. Капінус О. Л., Гроза І. М. Основи академічного письма англійською мовою: навч. посібник. Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 212 с.

3. Маркелова С. П. Academic English: Англійська мова для здобувачів магістерських програм університетів: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 200 с.

4. Уманець А. В. English for Students of Physical Education Department : навч. посіб.: ТОВ Друкарня Рута, 2020. 212 с.

V. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Значення іноземної мови для професійної діяльності фахівців у галузі біології, здоров'я людини та фізичної культури.
2. Основна професійна лексика з тем «Здоров'я», «Фізична активність», «Спорт», «Біологічні процеси».
3. Терміни та поняття, пов'язані з анатомією та фізіологією людини.
4. Лексика для опису фізичних вправ, тренувальних програм та спортивної діяльності.
5. Опис стану здоров'я людини іноземною мовою (симптоми, самопочуття, рекомендації).
6. Професійне спілкування між тренером, викладачем або медичним фахівцем і клієнтом / учнем.
7. Усне пояснення фізичних вправ та техніки безпеки іноземною мовою.
8. Читання та розуміння науково-популярних текстів з біології та здорового способу життя.
9. Аудіювання професійних матеріалів (лекції, інструкції, відео з фітнесу або здоров'я).
10. Використання часових форм дієслова для опису біологічних процесів і тренувального прогресу.
11. Пасивний стан у текстах наукового та професійного спрямування.
12. Модальні дієслова для надання порад, рекомендацій і застережень у сфері здоров'я та фізичної культури.
13. Умовні речення у професійному мовленні (наслідки тренувань, порушення режиму, ризику).
14. Опис здорового способу життя іноземною мовою.
15. Професійні презентації на теми здоров'я, фізичної культури та спорту.
16. Основи міжкультурної комунікації у сфері здоров'я та спорту.
17. Етичні норми професійного спілкування у роботі з людьми.
18. Письмове професійне мовлення: інструкції, рекомендації, короткі звіти.

19. Написання професійного електронного листа (запит, відповідь, домовленість).
20. Опис дослідження або експерименту з біології простими мовними засобами.
21. Лексико-граматичні особливості науково-популярного стилю.
22. Підготовка та опис тренувального плану іноземною мовою.
23. Усне монологічне мовлення: повідомлення на тему здоров'я або фізичної активності.
24. Діалогічне мовлення: консультація щодо фізичних вправ або здорового способу життя.
25. Професійні ситуації спілкування у спорті та оздоровчій сфері.
26. Основні помилки у використанні професійної термінології та способи їх уникнення.
27. Використання автентичних матеріалів (статті, відео, інструкції) у професійній діяльності.
28. Аргументація власної думки щодо питань здоров'я та фізичної активності.
29. Самоосвіта та розвиток іншомовної компетентності майбутнього фахівця.
30. Роль іноземної мови у професійному зростанні фахівців з біології, здоров'я людини та фізичної культури.

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьян Е. Л. Іноземна мова (для здобувачів другого (магістерського рівня вищої освіти): навч. посібник: Словянськ: ДДПУ, 2020. 111 с.
2. Капінус О. Л., Гроза І. М. Основи академічного письма англійською мовою: навч. посібник. Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 212 с.
3. Маркелова С. П. Academic English: Англійська мова для здобувачів магістерських програм університетів: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 200 с.
4. Уманець А. В. English for Students of Physical Education Department : навч. посіб.: ТОВ Друкарня Рута, 2020. 212 с.
5. Чернякова Ж. Ю. Academic Writing For Postgraduate Students : навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 199 с.
6. Трофименко А. О. English for Current Communication and Job-Related Areas: навчальний посібник з англійської мови для здобувачів нефахових спеціальностей: ТОВ Друкарня Рута, 2021. 242 с.
7. Cotton D., Falvey D., Kent S. New Language Leader Advanced Coursebook. Longman (Pearson Education). 2019. 184 p.
8. Mykytenko N, Sulym V., Kozolup M. Developing academic literacy: EAP for science majors: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017. 184 с.

Допоміжна

1. Butler L. Fundamentals of Academic Writing. London: Pearson Longman, 2018. 236 p.
2. English for Academics book 2 with free online audio : A communication skills course for tutors and PhD students / In collaboration with the British Council. United Kingdom: University Printing House, Cambridge, 2015. 171 p.
3. Latham-Koenig C., Oxenden C., Lambert J., Chomacki K. English File (4th edition) Advanced. Student's book. Oxford University Press. 2020. 177 p.

4. Murphy R. English Grammar in Use. 5th ed. UK: Cambridge University Press, 2019. 396 p.
5. Wallwork A. English for Academic Research: Writing Exercises. 3rd ed. US: Springer Publishing, 2019. 190 p.
6. Walter C., Swan M. Oxford English Grammar Course Advanced with answers and e-book. Oxford University Press, 2019. 190 p.